

14. Мешков О.Д. Словообразование современного английского языка. – М.: Наука, 1976. – 246 с.
15. Реформатский А.А. Введение в языковедение. Изд.4-е, испр. и доп. – М.: Просвещение, 1967. – 542 с.
16. Сахарный Л.В. К тайнам мысли и слова. – М.: Просвещение, 1983. – 159 с.
17. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
18. Серебрянников Б.А. Об относительной самостоятельности развития системы языка. – М.: Наука, 1968. – 127 с.
19. Чекалина Е.М. Лексикология французского языка. – Санкт-Петербург: Изд-во Санкт-Петербур. ун-та, 1998.
20. Шанский Н.В. Очерки по русскому словообразованию. – М.: Изд-во Московс. госуд. ун-та, 1968. – 310 с.
21. Ярцева В.Н. Лингвистический энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1990. – 685 с.
22. Cabre M.T., Yzaguine L. (de). Stratégie pour la détection demi-automatique des néologismes de presse // Traduction, Terminologie, Rédaction: Etudes Sur le Texte et Ses Transformations. – Montréal: Pq, Canada, 1995. – P. 89-100.
23. Cellard J., Sommant M. 500 mots nouveaux définis et expliqués. – P., 1979.
24. Gardin B., Lefèvre G., Marcellesi Ch., Mortureux M.-F. A propos du “sentiment néologique” // Langages: La néologie lexicale. – Décembre, №36. –P.: Didier-Larousse, 1974. – P. 45-52.
25. Grevisse M. Le Bon usage. Grammaire française avec des remarques sur la langue française d’aujourd’hui. – P.: Librairie A.Hatier, 1964. – 1194 p.
26. Nová slova v češtině / Pod ved. O.Martincové. – T.2. – Praha, 2004.

УДК 81'373. 421

А. В. Гнатюк,

Волинський національний університет,

м. Луцьк

ДОСЛІДЖЕННЯ СИНОНІМІЧНОГО РЯДУ НА ПОЗНАЧЕННЯ СУМНІВУ

Стаття присвячена дослідженню синонімічного ряду “DOUBT, UNCERTAINTY, DUBIETY, DUBIOSITY, SKEPTICISM, SUSPICION, MISTRUST, DISTRUST”, у якому порівнюються значення складових лексем та визначаються різні види синонімів.

The article presents the research on synonymous group of nouns

“DOUBT, UNCERTAINTY, DUBIETY, DUBIOSITY, SKEPTICISM, SUSPICION, MISTRUST, DISTRUST”. The meanings of these lexical units are compared and analyzed, as well as different types of synonyms are singled out in the synonymous group.

Метою статті є порівняльний аналіз компонентів синонімічного ряду “DOUBT, UNCERTAINTY, DUBIETY, DUBIOSITY, SKEPTICISM, SUSPICION, MISTRUST, DISTRUST”.

У зв’язку з цим ставимо такі завдання:

- проаналізувати лексичні одиниці за структурою;
- визначити ступені спорідненості та розбіжності значень досліджуваних лексичних одиниць;
- вичленити набір сем, властивий даному синонімічному ряду.

Актуальність теми зумовлена високою частотністю вживання членів даного синонімічного ряду у комунікативних процесах, як англомовної, так і світової спільноти, та недостатнім його вивченням. Осільки сумнів знаходить відображення у семантиці багатьох слів (синонімів), постає необхідність детальніше вивчити синонімічний ряд, котрий вони утворюють.

Синоніми є одним із головних показників багатства мови, що забезпечують точність висловлення думки, різноманітність мовлення [4, с. 209].

Існує два основних підходи до визначення синонімів: семантичний та операційно-семантичний. Згідно першого підходу, синоніми визначаються, як слова, що мають однакове лексичне значення та відрізняються лише його відтінками. Сутність операційно-семантичного підходу полягає у спробі поєднати звичайне уявлення про синонімію як семантичну відповідність з уявленням про синоніми, як про слова, котрі можуть відрізнитись одне від одного за значенням. Даний підхід призвів до концепції нейтралізації семантичних розбіжностей синонімів у чітко визначених позиціях, що визначаються семантичними, лексичними, синтаксичними та іншими ознаками [1, с. 216-217].

За критерієм ступеня близькості значень синоніми класифікуються на повні та неповні [4, с. 207], або на точні і квазісиноніми (неточні) [1, с. 218], чи на абсолютні та відносні [5, с. 447]. Точні (повні, абсолютні) синоніми – це слова, тлумачення яких повністю співпадають. Квазісиноніми (неповні, відносні, неточні) синоніми – слова, яким притаманний збіг більшої частини семантичного обсягу.

Синоніми можуть різнитися відтінками значення (семантичні чи ідеографічні), стилістичним забарвленням (стилістичні) або за двома вказаним ознаками відразу (семантико-стилістичні) [3, с. 27; 5, с. 447]. Залежно від розбіжностей у відтінках значення синоніми поділяють на поняттєві та конотативні синоніми, а серед конотативних виділяють емоційно-оцінні та стилістичні [4, с. 208].

За структурою синоніми можуть бути різнокореневими та однокореневими, що відрізняються один від одного суфіксом, префіксом, чи одночасно обома згаданими морфемами [5, с. 447]. У досліджуваному ряді існує дві пари спільнокореневих елементів, що утворюють дві групи однокореневих синонімів: *dubiety-dubiosity, mistrust-distrust*.

Група синонімів, об'єднана спільним значенням, становить синонімічний ряд. У ньому наявна домінанта – стилістично нейтральне слово, що найповніше відображає семантику лексем цього ряду [4, с. 208]. Навколо синонімічної домінанти групуються слова, синонімічне значення яких є дещо вузким. Саме у рядах синонімічних слів найзручніше зіставити та порівняти синонімічні значення [3, с. 27-28].

При дослідженні синонімічного ряду “*DOUBT, UNCERTAINTY, DUBIETY, DUBIOSITY, SKEPTICISM, SUSPICION, MISTRUST, DISTRUST*”, його елементи класифікуються на синоніми різнокореневі та однокореневі (за структурою), абсолютні і часткові (за ступенем спорідненості значень), семантичні, стилістичні та семантико-стилістичні (для часткових синонімів залежно від сфери розбіжностей). Домінантою ряду вважається лексема “*DOUBT*”.

Як метод розкриття семантики слів, використовується компонентний аналіз за словниковими дефініціями описаний Арнольд І. В., який базується на логічній операції визначення понять. Етапи такого визначення включають виділення найближчого класу, до якого відноситься предмет, та виявлення класових відмінностей, що відрізняють даний предмет від інших предметів цього ж класу [2, с. 51]. Згідно методики Арнольд І. В., спираючись на словникові дефініції слова, значення слова розбивається на елементарні складові – семи [2, с. 50]. Джерелом дефініцій служить англомовний словник синонімів *Webster's Dictionary of Synonyms* [6].

Розглянемо кожен із членів досліджуваного синонімічного ряду.

“*DOUBT implies both AN UNCERTAINTY about the truth or reality of something and INABILITY TO MAKE A DECISION, often after study or investigation: frequently the term implies such a feeling or state of mind in respect to religious beliefs or doctrines formerly accepted without question* [6, с. 855].” За дефініцією, “*DOUBT*” позначає, як невпевненість щодо істинності чи дійсності речей та прийнятих суспільством догм, так і неспроможність прийняти рішення. До структури сигніфікату лексеми “*DOUBT*” входять семи “невпевненість”, “сумнів”, “вагання”, “несприйняття”. Лексема є нейтральною з точки зору відсутності експресивного компонента у дефініції слова.

“*UNCERTAINTY stresses the lack of certainty or certitude, and may, on the one hand, imply a mere falling short of these, or it may, on the other hand, imply so far a removal from them that one is aware that one has grounds only for guessing or surmising; it may imply that one has no*

conviction regarding the reality, truth or rightness of something or that one cannot predict the action, the course, or the outcome of someone or something [6, с. 855].” За дефініцією, “UNCERTAINTY” вказує на глибoku чи неістотну нестачу упевненості та служить для позначення відсутності упевненості на рахунок перебігу певних подій, що, на нашу думку, граничить зі страхом. У значенні лексеми виділяємо наступні семи: “невпевненість”, “страх”.

“DUBIETY stresses a lack of sureness rather than an ability to reach a decision as to where the truth lies. But it regularly carries a strong implication of wavering or fluctuations between one conclusion and another [6, с. 855].” Значення лексичної одиниці “DUBIETY” сигналізує про відсутність упевненості та про вагання між прийняттям того чи іншого рішення або висновку і включає такі семи, як “невпевненість” та “вагання”.

“DUBIOSITY suggests uncertainty, vagueness, indistinctness, or mental confusion [6, с. 855].” За дефініцією, значення “DUBIOSITY” включає семи “невпевненість”, “невизначеність”, “незрозумілість”, “збентеження”.

“SKEPTICISM suggests in its general sense an unwillingness to believe without demonstration, or an incredulity while any plausible evidence to the contrary exists: it usually refers to a habitual or temperamental state of mind or to a customary reaction to something proposed to belief [6, с. 855].” Лексема “SKEPTICISM” демонструє небажання сприймати що-небудь на віру без доказів та слугує для позначення звичної для людини реакції на судження, що пропонується до прийняття на віру. Синонім “SKEPTICISM” протиставляється іншим членам синонімічного ряду наявністю сем “небажання вірити”, “несприйняття”.

“SUSPICION stresses conjecture or apprehension that someone or something is not true, real, or right in any of the senses of those words or that he or it has worked or is working evil or injury; the term also implies that the conjecture or apprehension is accompanied by UNCERTAINTY or DOUBT. SUSPICION implies a lack of faith in the truth, reality, and also a possible but not as yet well-grounded charge or accusation [6, с. 855-856].” У дефініції вказано, що “SUSPICION” позначає наявність здогадки про нещирість мовця, неістинність речей та їхній негативний вплив. “SUSPICION” також передає значення нестачі віри у істинність, дійсність, правильність та описує необгрунтоване звинувачення. До структури сигніфікату члена синонімічного ряду “SUSPICION” входять семи “підозра”, “сумнів”, “невпевненість”, “звинувачення”.

“MISTRUST implies DOUBT that is based upon SUSPICION and that therefore precludes the possibility of one’s having faith, or confidence, or trust in person or thing.” [6, с. 270] “MISTRUST suggests domination by SUSPICION and, usually, FEAR [6, с. 856].” “MISTRUST” пе-

редає значення сумніву (DOUBT), в основі якого лежить підозра (SUSPICION) та страх (FEAR), що усувають будь-яку можливість віри, впевненості чи довіри кому-небудь чи чому-небудь. У тлумаченні синоніма “MISTRUST” диференціюються семи “сумнів”, “підозра”, “страх”, “невпевненість”, “недовіра”.

“DISTRUST denotes a lack of trust or confidence. However, DISTRUST implies much certitude that something is wrong and suggests conviction of another’s guilt, treachery, weakness, or the like [6, с. 270].” Лексема “DISTRUST” протиставляється іншим членам ряду наявністю експресивного компонента “глибока упевненість у неправильності речей”. Сигніфікат синоніма “DISTRUST” включає впевненість у провині іншої людини, її зраді, слабкості і т. ін. У тлумаченні лексичної одиниці “DISTRUST” присутні семи “сумнів”, “невпевненість”, “звинувачення”.

Схематично результати компонентного аналізу можна зобразити у вигляді таблиці.

Результати компонентного аналізу

семи	невпевненість	сумнів	вагання	несприйняття	підозра	страх	звинувачення	невизначеність	незрозумілість	збентеження	недовіра	небажання вірити
слова												
doubt	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-
uncertainty	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
dubiety	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
dubiosity	+	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-
skepticism	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+
suspicion	+	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-
mistrust	+	+	-	-	+	+	-	-	-	-	+	-
distrust	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-

У результаті аналізу одиниць синонімічного ряду були виявлені певні розбіжності між ними. Абсолютні синоніми у даному ряді відсутні. Усі члени ряду є частковими семантичними синонімами. Вони не носять емоційного забарвлення, вживаються у одних і тих же сферах спілкування і є стилістично нейтральними. У досліджуваному ряді існує дві пари спільнокоренових елементів. Загальним значенням усіх синонімів, що входять до досліджуваного ряду, є відчуття непевненості та сумніву.

Література

1. Апресян Ю.Д. Избранные труды, том I. Лексическая семантика: 2-е изд., испр. и доп. – М.: Школа "Языки русской культуры". Издательская фирма "Восточная литература" РАН, 1995 – VIII с., 472 с.
2. Арнольд И. В. Основы научных исследований в лингвистике: Учеб. пособие. – М.: "Высшая школа", 1991. – 140 с.
3. Ващенко В. С. Слово та його значення. Посібник з лексикології. Дніпропетровськ: Дніпропетровський орден Трудового Червоного Прапора державний університет, 1976. – 40 с.
4. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К: Видавничий центр "Академія", 2006. – 336 с.
5. Ярцева В. Н., Ариутунова Н. Д., Виноградов В. А. – Языкознание. Большой энциклопедический словарь. 2-е (репринтное) издание "Лингвистического энциклопедического словаря" 1990 года. Москва: Большая Российская энциклопедия, 1998. – 685 с.
6. Webster's Dictionary of Synonyms. First Edition. A Dictionary of Discriminated Synonyms with Antonyms and Analogous and Contrasted Words. Springfield, Massachusetts, USA: Merriam Co. Publishers, 1947. – 907 p.

УДК 81'42

О.В. Горчак,
Національний університет "Острозька академія",
м. Острог

СИНТАКТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ПРАГМАТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ АНГЛОМОВНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ РИТОРИКИ (на прикладі промов Маргарет Тетчер, Тоні Блера, Абрагама Лінкольна, Гордона Брауна, Нейла Армстронга та Нельсона Манделі)

Для того, щоб здійснювати свій вплив на слухачів, політичні промови повинні бути ефективними у сфері комунікації. До мовних засобів досягнення успішності політичних промов ми відносимо їх доступність, емоційність, сенсаційність та лаконічність. Ця стаття аналізує синтактико-стилістичні структури, які сприяють кращому запам'ятовуванню та поширенню інформації, підсилюючи вплив повідомлень на слухачів.

In order to influence the audience political speeches should be effective in the sphere of communication. Simplicity, emotionality, sensationalism and laconism belong to the language means of the